

ΤΑΞΗ: Α' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 4 Απριλίου 2018

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

Θουκυδίδου 3. 77, 1-3 -78, 1-3

[3.77.1] οί δὲ πολλῶν θορύβῳ καὶ πεφοβημένοι τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν παρεσκευάζοντο τε ἅμα ἐξήκοντα ναῦς καὶ τὰς αἰεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινοῦντων Ἀθηναίων σφᾶς τε εἶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι.

[3.77.2] ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς ἠητομόλησαν, ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο, ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων.

[3.77.3] ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ὧν ἦσαν αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

[3.78.1] καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες ἐταλαιπώρουν τὸ καθ' αὐτούς• οἱ δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις, προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν περιέπλεον καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν.

[3.78.2] γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις καὶ δεῖσαντες μὴ ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι, καὶ γεγόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντο.

[3.78.3] οἱ δ' ὑπεχώρουν ἤδη πρύμναν κρούμενοι καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν ὅτι μάλιστα, ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄**Θουκυδίδου 3. 82, 2-5**

Οι εμφύλιες συγκρούσεις έφεραν μεγάλες κι αμέτρητες συμφορές στις πολιτείες, συμφορές που γίνονται και θα γίνονται πάντα όσο δεν αλλάζει η φύση του ανθρώπου, συμφορές που μπορεί να είναι βαρύτερες ή ελαφρότερες κ' έχουν διαφορετική μορφή ανάλογα με τις περιστάσεις. Σε καιρό ειρήνης και όταν ευημερή ο κόσμος και οι πολιτείες, οι άνθρωποι είναι ήρεμοι γιατί δεν τους πιάζουν ανάγκες φοβερές. Αλλ' όταν έρθη ο πόλεμος που φέρνει στους ανθρώπους την καθημερινή στέρηση, γίνεται δάσκαλος της βίας κ' ερεθίζει τα πνεύματα του πλήθους σύμφωνα με τις καταστάσεις που δημιουργεί. Ο εμφύλιος πόλεμος, λοιπόν, μεταδόθηκε από πολιτεία σε πολιτεία. Κι όσες πολιτείες έμειναν τελευταίες, έχοντας μάθει τι είχε γίνει αλλού, προσπαθούσαν να υπερβάλουν σ' επινοητικότητα, σε ύπουλα μέσα και σε ανήκουστες εκδικήσεις. Για να δικαιολογούν τις πράξεις τους άλλαζαν ακόμα και την σημασία των λέξεων. Η παράλογη τόλμη θεωρήθηκε ανδρεία και αφοσίωση στο κόμμα, η προσωπική διστακτικότητα θεωρήθηκε δειλία που κρύβεται πίσω από εύλογες προφάσεις και η σφροσύνη προσώπων της ανανδρείας. Η παραφορά θεωρήθηκε ανδρική αρετή, ενώ η τάση να εξετάζονται προσεκτικά όλες οι όψεις ενός ζητήματος θεωρήθηκε πρόφαση για υπεκφυγή. Όποιος ήταν έξαλλος γινόταν ακουστός, ενώ όποιος έφερνε αντιρρήσεις γινόταν ύποπτος. Όποιον επινοούσε κανένα τέχνασμα και πετύχαινε, τον θεωρούσαν σπουδαίο, κι όποιον υποναζόταν σύγκαιρα και φανέρωνε τα σχέδια του αντιπάλου, τον θεωρούσαν ακόμα πιο σπουδαίο. Ενώ όποιος ήταν αρκετά προνοητικός, ώστε να μην χρειαστούν τέτοια μέσα, θεωρούσαν ότι διαλύει το κόμμα και ότι είναι τρομοκρατημένος από την αντίπαλη παράταξη. Με μια λέξη, όποιος πρόφταινε να κάνει κακό πριν από άλλον, ήταν άξιος επαίνου, καθώς κ' εκείνος που παρακινούσε στο κακό όποιον δεν είχε σκεφτή να το κάνει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε το απόσπασμα «**Ιδόντες δέ οί Πελοποννήσιοι ... έποιοῦντο**»

[Μονάδες 30]

B.1. α. Τι γνωρίζετε για τη Σαλαμινία και την Πάραλο;

[Μονάδες 5]

β. Να σχολιάσετε τις φράσεις: «**προσβαλόντες κατά κέρας**», «**μή ὄπερ έν Ναυπάκτω γένοιτο**»

[Μονάδες 10]

B.2. Πώς παρέταξαν οι Πελοποννήσιοι τα 53 καράβια τους απέναντι στον αθηναϊκό και κερκυραϊκό στόλο; Να εξηγήσετε τους λόγους που τους οδήγησαν σε αυτήν την στρατηγική στηριζόμενοι παράλληλα στην αντίστοιχη τακτική των Κερκυραίων και των Αθηναίων.

[Μονάδες 10]

B.3. α. «συμφορές που γίνονται ... όσο δεν αλλάζει η φύση του ανθρώπου»: Ποια άποψη εκφράζει ο ιστορικός για τον πόλεμο; Να τη σχολιάσετε αξιοποιώντας στοιχεία και του μεταφρασμένου κειμένου που σας δόθηκε. (100-120 λέξεις).

[Μονάδες 5]

β. Συμφωνείτε με την άποψη του ιστορικού ότι ο πόλεμος «γίνεται δάσκαλος της βίας»; Να απαντήσετε με βάση όσα αναφέρονται στο μεταφρασμένο κείμενο που σας δόθηκε.

[Μονάδες 10]

B.4. Να δώσετε τους ζητούμενους τύπους:

- **ναῦς:** τη δοτική του ενικού
- **ταραχήν:** γενική πληθυντικού
- **τό πλήθος:** την αιτιατική του πληθυντικού
- **ἀθροῦαι:** αιτιατική ενικού αρσενικού γένους
- **ᾧπερ:** τη δοτική ενικού στο θηλυκό
- **ιδόντες:** το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου
- **ἐτάξαντο:** το γ' πληθυντικό της οριστικής του ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος
- **προσπίπτοντες:** το α' πληθυντικό της οριστικής του παρατατικού στη ίδια φωνή
- **ἦσαν:** γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα
- **ἐπιβοηθοῦσι:** το απαρέμφατο ενεστώτα

[Μονάδες 10]

B.5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις υπογραμμισμένες λέξεις του πρώτου κειμένου.

[Μονάδες 6]

B.6. Να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τις παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις: «ὧν ἦσαν αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος», «μὴ γένοιτο».

[Μονάδες 4]

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Αλ1(ε)

B7. Στο κείμενο Α να εντοπίσετε έναν τύπο που συγγενεύει ετυμολογικά με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **συσκευασία, νηοπομπή, γενέθλια, διάταξη, φόβητρο, πληθυντικός, βλήμα, απόπειρα, αθόρυβος, πλεούμενο.**
[Μονάδες 5]

B8. Να αποδώσετε τη σημασία των παρακάτω λέξεων επιλέγοντας την ορθή απάντηση:

- **επίπλους:** α. θαλάσσια επίθεση, β. πλεύση, γ. θαλάσσιο ταξίδι
- **σποράδες:** α. νησιά, β. διασκορπισμένες, γ. πλοία
- **αὐτομολέω-ῶ:** α. λιποτακτῶ, β. πολεμῶ, γ. ἀκολουθῶ
- **οἱ ἐμπλέοντες:** α. οι εχθροί, β. οι σύμμαχοι, γ. οι επιβάτες
- **ἀθρόος :** α. παραταγμένος, β. αγκυροβολημένος, γ. συγκεντρωμένος

[Μονάδες 5]

ΕΥΚΛΕΙΔΕΙΟΣ
ΤΡΙΚΑΛΑ